

8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

9. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>

## **КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ АВТОРСЬКОГО І ТЕХНІЧНОГО НАГЛЯДУ У БУДІВНИЦТВІ ТА ШЛЯХИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ**

**Керечан Д. М.**

*аспірант кафедри кримінально-правових  
та адміністративно-правових дисциплін*

*ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет  
імені академіка Степана Дем'ячука»  
м. Рівне, Україна*

Будівельна галузь завжди вважалась такою, в якій постійно присутні високі ризики виникнення корупційних правопорушень з боку суб'єктів містобудування, до яких ми відносимо і представників авторського і технічного нагляду у будівництві у процесі їх взаємодії з органами державної влади та замовниками підконтрольних об'єктів будівництва.

Метою нашої роботи є аналіз потенційних корупційних ризиків під час ведення авторського та технічного нагляду при виконанні будівельних робіт, надання відповідних рекомендацій щодо їх мінімізації з використанням механізмів державного контролю і нагляду та пропозицій для удосконалення взаємодії з розглядуваного питання між представниками державної влади та суб'єктами містобудування.

У відповідності до «Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів державної влади» корупційний ризик – це ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення, а чинниками виступають умови та причини, що заохочують(стимулюють), викликають або дозволяють скоєння посадовою особою ...діянь, які можуть призвести до вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією [5].

За видами корупційні ризики можуть бути:нормативно-правові (відсутність, суперечність або нечітка регламентація у законодавстві положень щодо виконання органом влади функцій та завдань);організаційні (невизначення або нечітке визначення процедур

виконання органом влади функцій та завдань); кадрові; фінансово-господарські; адміністративні; контрольно-наглядові. Всі ці види ризиків характерні і для учасників контрольно-наглядової державної і недержавної діяльності у сфері містобудування.

П. 2 Порядку здійснення авторського нагляду визначає, що авторський нагляд здійснюється автором проекту об'єкта архітектури, іншими розробниками затвердженого проекту або уповноваженими особами. Він передбачає контроль за відповідністю будівельно-монтажних робіт проекту, а також за підготовкою робочої документації, якщо така документація розробляється іншими суб'єктами архітектурної діяльності. Тут варто згадати ст. 1 п. 1 ЗУ «Про запобігання корупції» – пряме підпорядкування – це відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі ...через надання вказівок, доручень тощо, контролю за їх виконанням. Нерідко присутній потенційний конфлікт інтересів, який безперечно може впливати на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень, вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих повноважень [2].

Технічний нагляд згідно «Порядку здійснення технічного нагляду» забезпечує замовник (забудовник) з метою здійснення контролю за дотриманням проектних рішень та вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, а також контролю за якістю та обсягами робіт, виконаних під час будівництва [4].

Здійснення технічного нагляду особами, що працюють у проектних і будівельних організаціях, які виконують роботи на підконтрольних об'єктах будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, не допускається. Абсолютно аналогічний порядок дій і для представників авторського нагляду. У випадку виявлення відхилень від проектних рішень під час будівництва об'єкта, вони повідомляють про це замовника(забудовника) і відповідну інспекцію ДАБК.

Болючим питанням залишається розподіл контрольних і дозвільних повноважень. Їх мають відповідні підрозділи з питань ДАБК, виконавчі органи з питань ДАБК сільських, селищних та міських рад – ст. 3 п. 1, п. 2 [1].

Формалізованим залишилося питання участі громадян, зокрема громадського обговорення щодо врахування громадських інтересів – ст. 21 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» – остаточне рішення у разі неможливості врегулювати спірні питання приймає замовник містобудівної документації. При цьому навіть фінансування заходів щодо врахування громадських інтересів здійснюється за рахунок того ж таки замовника.

Позитивним моментом є впровадження ЄДЕСБ, до якої зокрема вноситься проектна документація, технічні умови, містобудівні умови та обмеження, результати експертизи. Спрощено процедуру отримання адреси об'єкта будівництва з урахуванням вимог ЗУ «Про адміністративні послуги», прискорено де юре видачу дозволів на виконання будівельних робіт. У той же час існує ряд підстав для відмови у видачі, які є джерелом корупційних ризиків.

Певною проблемою можна вважати навіть визначення проєктувальників і технагляду з використанням системи Прозоро. Тут нерідко мають місце узгоджені дії для визначення конкретного переможця, демпінг. Варто також відмітити, що навіть визначення експертної організації, яка буде проводити експертизу проєктної документації, відбувається у відповідності до ЗУ «Про публічні закупівлі» [6].

Ризиковим моментом залишається постійне намагання замовників (забудовників) збільшити прибутковість своїх об'єктів шляхом зменшення видатків – економія на якості і кількості застосовуваних матеріалів, вартості робіт тощо.

Проблемою вважаємо обмеження в оплаті праці відповідальних виконавців відповідними відсотками і ставками (як для фізосіб – підприємців, так і для юридичних осіб) при високому рівні витрат та відповідальності, неспівмірна вартість страхування при визначеному страхувальнику (без відповідної конкуренції), а також незначна кількість об'єктів нагляду, наявність у замовників «ручних» інженерів-проєктувальників та технагляду. Так і не запрацювали державні контрольно-наглядові органи, не зважаючи на спроби здійснення реформи галузі.

На нашу думку найефективніший спосіб боротьби з можливими правопорушеннями – це усунення умов, які можуть сприяти виникненню такого правопорушення. Тому з метою захисту представників авторського і технічного нагляду від провокативних дій суб'єктів містобудування вважаємо за доцільне розглянути можливість відеофіксації процесу здійснення контрольно-наглядової діяльності зі створенням архіву (аналогічно до нагрудних камер Нацполіції). Це дасть можливість ефективніше контролювати правильність проведення контрольно-наглядових функцій, виявлення порушень в процесі будівництва, стане доказовою базою як для правоохоронних органів у випадку підозри реального правопорушення, так і для протилежної сторони з метою самозахисту від незаконного притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності. СРО «Гільдія проєктувальників у будівництві», «Гільдія інженерів технічного нагляду» розроблені стандарти професійної діяльності, вважаємо за

доцільне розробити також методику ідентифікації корупційних ризиків для представників авторського та технічного нагляду з встановленням критеріїв оцінки, розробити відповідну антикорупційну програму.

Діяльність представників авторського і технічного нагляду є такою, що може підлягати високим корупційним ризикам.

Доцільно подальше вдосконалення і впровадження механізмів контролю у ЄДЕСБ з впровадження відеофіксації процесу наглядової діяльності.

Необхідно встановити гарантований мінімальний рівень оплати для представників авторського і технічного нагляду та адекватну систему страхування їх діяльності та розробити відповідний стандарт (антикорупційну програму) з залученням до цього спеціалістів саморегулювальних організацій, що дасть можливість зменшити ризики виникнення корупційних правопорушень.

### Література:

1. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» Документ 3038-VI, чинний, поточна редакція. Редакція від 01.08.2020. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 34. Ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17/conv#Text> (дата звернення: 16.05.2022).

2. Закон України «Про запобігання корупції», Документ 1700-VII, чинний, поточна редакція. Редакція від 07.05.2022. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 19.05.2022).

3. Порядок здійснення авторського нагляду під час будівництва об'єкта архітектури. Постанова КМУ № від 11.07.2007 року № 903. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/903-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.05.2022).

4. Порядок здійснення технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 р. № 903. URL: <https://www.kmu.gov.ua/pras/85861240> ; <https://www.kmu.gov.ua/npas/85861240> (дата звернення: 18.05.2022).

5. Про затвердження методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади. Затверджено Рішенням НАЗК від 02.12.2016 р. № 126. Документ z1718-16, чинний. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1718-16#n13> (дата звернення: 20.05.2022).

6. Закон України «Про публічні закупівлі» Документ 922-VIII, чинний, поточна редакція. Редакція від 07.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 20.05.2022).